

חבל נחלתו

לאותה מטרה שניתן בתחילה, וכשם שהנותנים הראשונים ידעו שהם נותנים זאת לעזרה לחברם בפרנסתו, כך עתה הגבאי צריך להשתמש בכסף לאותה מטרה, כלומר סיוע בפרנסה למי שנצרך, אם מצד שאין לו עבודה או שנפל למשכב ואינו יכול לפרנס את משפחתו. ומותר

לתת את הכסף הן בהלוואה הן במתנה לפי ראות עיניו של גבאי הצדקה. כמו"כ מן הראוי שהכסף ישמש לאותה קהילה לה ניתן בתחילה¹. ולכן, אין לגבאי להוציא את הכסף לצדקה או לגמ"ח מחוץ לאותה קהילה. וכן לא לתיתה לצרכי בית כנסת או לימוד תורה, אלא לבעלי צרכים דומים.

סימן לה

שימוש בגליון של מגילת אסתר

שאלה

ואין העור שלה צריך עבדה לשמה...".

וכתב בהגהות מיימוניות (אות ל): "וכן פסק בעל ס"ה (=ספר המצוות, סמ"ג) משמו, וז"ל ונראה לי ראייתו מדקרינן במגילה הכתובה בין הכתובים ביחיד עכ"ל. אבל רבינו שמחה (=מיוטרי) ורא"מ (=בעל ספר יראים) כתבו שצריכה עיבוד לשמה מדאיתקש לאמתה של תורה לענין שרטוט והוא הדין לעיבוד ויוני האותיות והיקף גייל ושאר הדומה לאלו".

ובמגיד משנה כתב: "ואין העור שלה וכו'. זה פשוט שלא נזכר בה עבוד ואינה כס"ת אלא לדברים שהשוה לו".

וכן האור שמח (שם) כתב: "דלא עדיף ממזוזה לדעת רבינו. ויעוין סמ"ג עשין סימן כ"ב, ורק לענין שירטוט אמר (מגילה טז, ב) כאמיתה של תורה, דהלכה דס"ת צריכה שירטוט נסמכה על קרא דכתוב יושר דברי אמת, וזה שרטוט וסרגול, ולכן דריש כאמיתה על ואמת לענין שרטוט, שבוה שוה

הכותב מגילה וביריעה ארבע עמודות ובעמודה השניה נפסלה המגילה או שהחליט שלא להשתמש בה, האם רשאי לחתוך את היריעה ולהשתמש בַחֲלֵק הַחֵלֶק לתשיש חול?

הדיון יפתח בשאלה האם מגילת אסתר צריכה עיבוד העור עליו היא נכתבת לשמה, ולכן אסור להשתמש בעור לצרכי חולין לפחות לאחר כתיבה עליו. הדיון ימשיך בדיון האם עצם העיבוד אוסר את השימוש לצרכי חול, או דוקא הכתיבה עליו, ויסיים בשאלה האם כתיבה על חלק מהקלף אוסרת את שאר היריעה.

א. עיבוד לשמה במגילה

הרמב"ם פסק בהלכות מגילה וחנוכה (פ"ב ה"ט): "...וצריכה שרטוט כתורה עצמה,

1. הערת הרה"ג אביגדר נבנצל רב העיר העתיקה ירושלים: למה לא ניתן גם לנזקק אחר? תשובת הכותב: נראה לענ"ד שהממון ניתן לגבאי על דעת לעזור למי מחברי הקהילה ולכן מן הראוי שיושב להם ואין הגבאי חופשי לגמרי לבחור את הנזקק לו.

חבל נחלתו

איגרת השתא ספר תורה נכתב על הקלף מגילה נקראת איגרת לא כל שכן וכן כתב בעל היראים זצ"ל **שצריכה מגילה שתעבד לשמה כמזוזה**.

ובלקט יושר לתלמיד תרוה"ד (חלק א [אורח חיים] עמוד קנה ענין ג) כתב: "מגילה הכתובה בין הכתובים ועשויה בגליונות, בעיני עבודה לשמה".

והר"ן (על הרי"ף מגילה ו ע"א) האריך **בביאור המחלוקת**: "וכן יש ללמוד שצריכה עבוד לשמה דדבר שבגופה הוא וק"ל בס"ת דבעי ביה עבוד לשמה כדאמרינן בפרק הניזקין [דף נד ב] הווא דאמר ס"ת שכתבתי לפלוני גיילין שבו לא עבדתיים לשמן ואמרינן עלה מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ס"ת הלכך משמע דמגילה נמי בעי בה עבוד לשמה כל זה כתב הרמב"ן ז"ל ועוד הביא ראיה מדאמרינן בירושלמי מה בין ספרים למגילת אסתר שהספרים נכתבים בכל לשון ומגילת אסתר אינה נכתבת אלא אשורית משמע הא לכל דבריהם זה וזה שוין אבל הרמב"ם ז"ל כתב שהמגילה אינה צריכה עבוד לשמה וכתב הרמב"ן ז"ל דשמא הוא סבור לומר דלשמה כיון שאינה דבר (מזכר) [ניכר] בה כלל אינו כדברים שמגופה ולא כדברים שהם בה ואינן מגופה כתפירה אלא כדברים שהם חוץ לגופה ולפיכך דינה בעבוד כדין אגרת אלא שמ"מ יקשה מן הירושלמי אא"כ יאמר דקולי ספרים קתני חומרי ספרים לא קתני ואינו מחזור כלל ע"כ. ולא ידעתי מה הוא דע"כ כי קתני אין בין היינו לענין דברים שבגופה דאילו לענין דברים שאינן מגופה הא איכא נמי בין ס"ת למגילה מאי דמקילינן בה משום דנקראת אגרת".

לס"ת, דכתיב בה וכתוב יושר דברי אמת, אבל לא למידי אחרונא, ולכן בעי קרא (שם יט, א) שתהא כתובה על העור ובדיו, ויעוין תוס' גיטין דף ר' ע"ב ד"ה ארי"צ ודר"ק".
והסכים עם הרמב"ם בקרית ספר (למאירי, מאמר א ח"ב).

אבל שאר הראשונים חלקו על הרמב"ם. כתב בספר יראים (סי' רסח): "ענין אחר כאמתה של תורה [מזוזה]. הלכך צריכה מגילה שתעבד לשמה כמזוזה".

והמרדכי (מגילה רמז תשצה) כתב: "וכן פי' ר"ת דמגילה צריכה עיבוד לשמה...".

וכן הרמב"ן (מגילה יז ע"א) כתב במפורש: "וכן נלמוד שצריכה עבוד לשמה דקיימא לן בספרים עבדן שלא לשמן פסולין".

ובספר אהל מועד (שער מועד קטן דרך ב ג"ד) כתב: "מגילה צריכה שרטוט וצריכה עיבוד לשמה והר"ם אומר שא"צ עיבוד לשמה".

והאור זרוע (ח"ב הל' מגילה סי' שעג) מספר: "אחי החבר ר' יום טוב. על יום טוב יבא. בדידי הוה עובדא שהיתה לי מגילה **שהיתה כתובה בכתב ידי ולא היו הקלפים מעובדין לשמה** וקניתי עורות ונתתיים בסיד והוצאתים מן הסיד וכשנתנום במים על ידי אחד מן נערי נמרטו ע"י הנערים (ובכל) [ובכן] סיימתי וכתבתי אחרת ועדיין שתייהן בידי".

וכן בשבולי הלקט (ענין פורים סי' קצו) כתב: "וכן מצאתי תשובה לגאון זצ"ל ושאלתם מהו לכתוב מגילה על הקלף מעובד לשמה ובמקום הדוחק כך ראינו שמותר לקרות בה לכתחלה בלא מקום הדחק בזמן שמעובד לשמה דלא הוי קדושתה כספר תורה ולא עדיפא מס"ת דאמרינן במגילה מגילה נקראת ספר ונקראת

סימן לה – שימוש בגליון של מגילת אסתר

איתמר) הא דאמרינן הזמנה לאו מילתא היינו הזמנה דמשמשין, אבל הזמנה דגוף הדבר עצמו מהניא כגון עיבוד עור הקציצה של תפילין ועיבוד הקלף עצמו אי עבדינן לשמה אסור להשתמש בהן חול בהך הזמנה גרידתא עכ"ל. ומביאו בהגהת שלחן ערוך כאן (ס"ג) וצריך עיון לפי זה היאך נוהגים לכתוב גיטין על קלף מתוקן לס"ת תפילין ומזוזות כמו שכתב בהגהת שלחן ערוך דאבן העזר סימן קכ"ד (ס"ב) הלא כיון דהקלף מעובד לשם ס"ת ותפילין ומזוזות אסור לכתוב עליו גיטין שהוא דבר חול? וצריך לומר דאין כותבין גיטין באותו קלף אלא היכא דאתני מעיקרא בשעת העיבוד¹ לכתוב עליו גיטין גם כן כשיצטרך אבל כשלא התנה מעיקרא איסור גמור הוא לכתוב עליו גיטין והכי נקטינן.

למדנו מדבריו כמה נקודות: אע"פ שנפסק שהזמנה לאו מילתא, הזמנה בגוף הדבר עצמו היא מילתא ומשעת ההזמנה נאסר הדבר לשימוש אחר, כמו"כ תנאי מועיל אם התנה בשעת העיבוד שיוכל להשתמש בו אף לצרכי חול – תנאו תנאי. וכך פסק הרמ"א (או"ח הל' תפילין סי' מב ס"ג): "ואם התנה עליו מתחלה, בכל ענין שרי. (ב"י בשם רבי ירוחם ומהרי"א) וקלף המעובד לשם תפילין, אסור לכתוב עליו דברי חול, דהזמנה כי האי גוונא לגוף הקדושה, מילתא היא (ר"ן סוף פ' נגמר הדין)..."

אולם הט"ז (או"ח סי' מב ס"א) חולק על מורו וחמיו (=הב"ח) וסובר שאין צריך

וכן הבית יוסף (או"ח סי' תרצא) כתב: "והרמב"ם (הל' מגילה פ"ב ה"ט) כתב שאינה צריכה עיבוד לשמה. כלומר ודלא כרבינו תם, וכתב הרב המגיד זה פשוט שלא נזכר בה עיבוד ואינה כספר תורה אלא לדברים שהשווה לו וסמ"ג (הל' מגילה רנ ע"ד) כתב על דברי הרמב"ם נראה לי ראייתו מדקרינן במגילה הכתובה בין הכתובים (ביחד) [ביחיד] ובארחות חיים (אות יא) כתוב שהגאון רב אחא (שאלתות סוף פר' ויקהל) והרא"ה והר"י מקורבי"ל (סמ"ק סי' קמח) והר"פ כתבו שצריכה עיבוד לשמה."

וסיכם את ההלכה בערוך השולחן (או"ח הל' מגילה סי' תרצא ס"ב): "הרמב"ם פסק דא"צ עיבוד לשמה אבל ר"ת פסק דצריך עיבוד לשמה וכן פסקו הרא"ש והטור ורוב הפוסקים. וטעמו של הרמב"ם נראה שהולך לשיטתו שפסק בפ"א [הל' י"א] מס"ת דמזוזה א"צ עיבוד לשמה דרך ס"ת ותפילין צריכין עיבוד לשמן וממילא דמגילה לא עדיפא ממזוזה דפשיטא שאין קדושתה חמירא ממזוזה אע"פ שנקראת ספר וכל הפוסקים חולקים עליו במזוזה, ולכן גם במגילה צריך עיבוד לשמה וכן עיקר לדינא [הגר"א]."

נמצא שלפי רוב הפוסקים קלף של מגילת אסתר מצריך עיבוד לשם מגילה ולכן יש בו קדושה ואסור להשתמש בו לצרכי חול.

ב. הסייגים שמטיל עיבוד לשמה

הב"ח (או"ח סי' מב) באר: "כתב נמוקי יוסף בסוף פרק נגמר הדין (סנהדרין טו, א ד"ה

1. עי' שו"ת צמח צדק (הקדמון, סי' פא). ובסוף תשובתו כתב שהלבוש הסתפק בכך. וכ"כ שו"ת עבודת הגרשוני (סי' סה) שמתיר ע"י תנאי. וכן בשו"ת רעק"א (ח"א סי' ב ו-ג).

חבל נחלתו

לעניין תפילין ולפי שקדושת מזוזה קילא מתפילין וכ"ש מס"ת לפיכך אינו מועיל העיבוד לשם מזוזה לכתוב על זה תפילין וס"ת וממילא דה"ה בס"ת כשנתעבד לשם תפילין פסול לכתוב ס"ת וכ"כ רבינו הרמ"א בדרכי משה בס"י זה ע"ש [וש"ך סק"ד]. ואין לשאול דא"כ כי עיבדו לשם ס"ת איך מותר לכתוב עליו תפילין ומזוזות הא מורידו מקדושתו, דבזה אין חשש לפי שהוא רק הזמנה בעלמא ומותר לשנותו לקדושה קלה, אבל לדבר חול אסור לשנותו [לבוש שם ומג"א סק"י וע"ש בפרמ"ג דכל שלא נעשה מעשה בגוף הקלף לכתוב עליו מקרי הזמנה ורק דהוי הזמנה גדולה ובזה א"ש דברי התוס' בגיטין מ"ה ב ובסנהדרין מ"ח ב שלא יסתרו זא"ו וכן כוונתם במנחות מ"ב: ע"ש ודו"ק].

"ולפ"ז אסור לכתוב דברי חול או לעשות תשמיש הדיוט בעור שעיבדוהו לשם איזה קדושה והרבה מן הסופרים שאין נזהרים בזה ומוכרין חתיכות קלף לדברים של חול, ולכן הורה אחד מהגדולים שיעבדו כל העורות לשם ס"ת אך להתנות בשנת מעשה שיהא בידם לשנות לדברי חול דתנאי מהני בזה דזהו כמקדיש על תנאי ואין שייך זה לברירה [הגרע"א ועבוה"ג] ולכן צריכים הסופרים ליזהר בזה ולהתנות ואולי כיון שדרכם כן הוה כאלו התנו כדאמרינן בשבועות [י"א ב] דבמילתא דשכיחא לב"ד מתנין עליהן? ע"ש וצ"ע אם יש לסמוך על זה כשלא התנה בפירוש".

עולה מדברי ערוה"ש עפ"י דברי הפוסקים, שאם התנו על קלף בשעה

להתנות כל זמן שלא כתב אף על קלף שעובד לתפילין או לס"ת, ולכן מותר לכתוב עליו דברי חול כל זמן שלא התחיל להשתמש בו.

כט"ז כתב אף המגן אברהם (סי' מב ס"ק
ו): "ותורף דבריו (=של הרמב"ן בסוכה) דאע"ג דבעי עבוד לשמה מ"מ מותר לשנותן דהזמנה לאו מילתא היא, והתו' כתבו דגם בע"ע (=עגלה ערופה) קי"ל כרבי יוחנן דלא מתסיר (=עגלה ערופה) עד שתערף א"כ ק"ו בתפילין... ואפילו בדבר שבקדושה מועיל תנאי להשתמש בו חול דהא בלא"ה יש מתירין כמש"ל וכ"כ הלבוש וב"ח, וגט לא מקרי דבר שבקדושה [ב"ח דלא כע"ת] **מיהו אם התחיל לכתוב על הקלף או על הנייר אסור לכתוב אח"כ עליו דברי חול**, אבל לתשמישי קדושה מהני תנאי להשתמש בהן אפי' בעודן בקדושתן [כמ"ש סי' קנ"ד ס"ח] אבל לתשמיש מגונה לא מהני כמ"ש סי' קנ"א סי"א".

היינו, מותר לפי המג"א לשנות קלף אף אחר העיבוד לדברי חול, וכן אף לפי הב"ח מותר להתנות ואז מותר להשתמש בו לצרכי חול. כמו"כ התנאי מועיל שאף אם התחיל לכתוב עליהם יכול לכתוב עליו דברי קדושה (משמע אף ברמת קדושה פחותה יותר) אבל לא דברי חול.

וכן הסיק ערוך השולחן (יו"ד סי' רע"א סעי' טז ו-יז):

"כתב רבינו הב"י בא"ח סי' ל"ב סעי' ח' טוב להוציא בשפתיו בתחלת העיבוד שהוא מעבדו לשם תפילין או לשם ס"ת אבל אם עיבדו לשם מזוזה פסול עכ"ל ושם מיירי

2. סברא זו כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת, יו"ד סי' קעג).

גליונים. ר"ל שיחתוך הגליונים מספר תורה ויכתוב עליהם השתי פרשיות של מזוזה ולא תימא שדוקא מכתב של ס"ת אין עושין אבל אם יכתוב המזוזה על הגליונות של ספר תורה לית לן בה קמ"ל".

וכ"כ בשו"ת הריב"ש (סי' לב): "עוד שאלת: אם הי' אפשר בתקון זה, אם הי' מותר ליקח מגליוני ס"ת שנקרע בגזרה, ולדבק בהם, או אם הוא ירידה".

"תשובה: נראה בודאי שאסור; שאפי' לכתוב עליו מזוזה אסור. שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה. וכ"ש לדבק בו הקרע, שאינו משמש אלא מעשה דבק בעלמא, ומאחורי הספר".

עולה ברור מדבריו שאוסר להשתמש בגליונין אפילו לצרכי הדבקות הספר עצמו, וכש"כ לחותכם לצורך דברי חול שאסור.

בשו"ת מהר"ם פדובה (סי' פד) דן בחיתוך גליונין מס"ת והוספתם לאותו ס"ת כדי לתקנו. ובתוך דבריו כותב: "וקצת ראיה לאסור יש מפרק קמא דב"ב בהא דת"ד אין עושין ס"ת לא ארכו יותר על הקפ"ו ולא הקפ"ו יותר על ארכו כו' רב הונא כתב שבעין ס"ת ולא אתרמי אלא חד ופירש רש"י: ולא אתרמי ארכו כהקפ"ו. רב אחא בר יעקב כתב חד אמשיה דעגלא ואתרמי ליה. ואם היה מותר לחתוך גליונות העודפים בהן ולגנום אחר כך היה נקל הדבר מאד לעשות יריעות ארוכות מאד ולהעדיף בהם הגליונות ולהגדיל הכתב ולחתוך אחר כך הגליונות עד ישרה האורך להקפ"ו כי לא היה לחוש שיהיה אורך יותר

שעבדו לדבר קדושה מסויים כגון ס"ת או תפילין שיהא מותר לשנותו לדבר חול, מותר לשנותו קודם שכתבו עליו, ואם לא התנו שיהא מותר לשנותו ועבדו לדבר קדושה מותר לשנותו לדבר קדושה יותר נמוך³, אבל לא לדברי חול. וכל זאת אם לא התחילו לכתוב עליו שאז אסור לשנותו אף לדבר חול נמוך יותר.

לפי דברי הפוסקים עולה שבשאלה דידן כיון שכבר כתבו שתי עמודות לשם מגילה אסור לשנות לדבר חולין את שאר הקלף. ועדיין צריך לדון האם כתיבת שתי העמודות גורמת לקידוש כל הקלף ואף אם יחתכו יהא אסור להשתמש בשאר הקלף לצרכי חול, או שכיון שהתנו עליו קודם כתיבה שמותר לשנותו לדברי חול, כתיבת העמודות אינה אוסרת את שאר היריעה.

ג. חיתוך הגליונים מיריעה כתובה האם מתיר להורידם לחולין

פסק הרמב"ם (הל' תפילין פ"ה ה"א): "...ספר תורה שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה, ולא מן הגליונים של ספר תורה אין כותבין עליו מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה".

והטור (יו"ד סי' רצ) כתב כרמב"ם: "ספר תורה או תפילין שבלו אין עושים מזוזה מהם ולא כותבין אותם על גליונים של ס"ת לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה".

ופרש הפרישה: "ולא כותבין אותה על

3. ועי' שו"ת דברי יציב (או"ח סי' מט) שזו מסקנתו שמותר אפילו לא התנה להשתמש ביריעה שכבר שורטטה לס"ת לשם מגילה.

חבל נחלתו

שרבי בנימין היה מתלמידי הרמ"א והמהרש"ל וחבר לסמ"ע ולבוש אין דבריו עומדים כנגד דברי הראשונים.

וכן בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת יו"ד סי' קעג) נשאל האם על יריעת ס"ת שנמחק לגמרי, מותר לכתוב מגילת אסתר, ומסיק לאיסור. ומתוך דבריו עולה שעם הכתיבה התקדשה כל היריעה והיא בגדר גליון שהתקדשו וא"כ לא ניתן לחתוך את היריעה שלא נכתבה ולכתוב עליה דברי חול.

וכן כתב בשו"ת מראה יחזקאל (סי' קמו) לאסור קציצת גליון אם מורידים אותם מקדושתם, וז"ל: "נמצינו למידין מדברי מהר"ם פאדווה הנ"ל שאין שום היתר לחתוך גליונות אפילו לדבקן באותו ס"ת רק כשהקלף הנחתך יבוא אח"כ בפנים, וגם אין לומר דאינו אוסר רק מחמת שהקלף הנשאר יצטרך לגנוז שאינו צריך כ"כ לתקן וכיון שמוכרח לחתוך בשוה שלא תהיה אחת ארוכה מחברתה יצטרך המותר גניזה אבל כשעושה ממנו ג"כ דבר שבקדושה שרי אפילו לקלה, וכעין מ"ש הט"ז באו"ח סי' קנ"ד [סק"ז] דאם אינו ראוי עוד לקדושתו מותר לעשות ממנו קדושה קלה, זה אינו, דהא וודאי דגניזה עדיף מהורדה לקדושה קלה דהא ס"ת שבלה אסור לכתוב עליו מזוזה אעפ"י שיצטרך לגנוז, ועל כרחך צריך לומר דקדושת הגוף של ס"ת חמור יותר."

ובשו"ת משנה הלכות (ח"ב סי' יח) בתשובה ארוכה בנושא בה הביא הרבה מקורות כתב:

"גם מדברי הר"ש שם משמע הכי שכתב: ...הגליונים וספרי צדוקים אינם מטמאין את הידים ספר בן סירא וכו' פירש הגליונים אגב ספרי תורה מטמאין את הידים כדקנתני

אף אחר הקציצה מאחר שמגדילים קצת בכתב אלא ודאי אסור לחתוך העודף ולהניחו בלי קדוש".

והו"ד הריב"ש ומהר"ם פדובה בדרכי משה ליו"ד (סי' רצ).

וכן הסמ"ג (לאוין סי' ג) כתב: "כתוב בהלכות גדולות (דף קמא, ב מערכין ו, א) כתב שם שלא במקומו, פירוש, במקום שאין ראוי לכתב, לא קדיש כוליה גיליון דידיה כדתניא היה כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה הרי זה יגוד ויגנוז, פירוש יחתוך מקומו ויגנוז. מכלל זה אתה למד שאם כתב שם על יריעה [אחת] בס"ת או תפילין ואפילו בטעות שכל היריעה קדושה, ובלבד שנתכוון לכתוב שם, דכונה בעיניו כדמוכח בפרק הבונה (שבת קד, ב). ומכאן נלמד שאף אם הסיר את החלק שכתובים עליו דברי קדושה כל היריעה כבר קדושה.

חלק על ראשונים אלו בשו"ת משאת בנימין (סי' ק) וכתב: "הרי לך בהדיא שאפי' בס"ת לא קדוש כל הגליון והוא חול ויכול לחתוך כל הגליון שבסופו כל זמן שלא יעשה עמוד ויגלל עליו. ואף ע"ג שהסמ"ג בלאוין סימן ג' כתב שאם כתב שם על היריעה בס"ת או בתפילין ואפילו בטעות שכל היריעה קדושה ודקדק כן מלשון ה"ג. מ"מ נראה דלא שבקינן כל הסוגיא דפרק כל כתבי והמשניות דמסכת ידים מקמי דברי הסמ"ג דיחידאי הוא וכל המחברים לא הביאו דברי הסמ"ג בחיבוריהם. וכך סיים: "ומ"מ אנ"פ שלדברי הסמ"ג יש בהן קדושה חמורה אפי' הכי הגליון של שאר ספרים נראה דאין בו קדושה כלל ומותר לחתוך אותו מן הספר ולזרוקו לארץ ולאשפה או לעשות בו כל מאי דבעי משום דלא מצינו גליון רק בס"ת תפילין ומזוזות". ואע"פ

חבל נחלתו

במתכוון בוודאי שהגיליון יש להם דין ספר תורה ואסור לחתכם, ואף שהפרסוקים לא הביאו דינו של הסמ"ג אפשר משרם דזה הוי כמו הקדש בטעות דקיי"ל דלא הוי הקדש בגמ' נזיר אבל היכא שהקדיש במתכוון בוודאי מודים לו דאפילו רק ע"י שם אחד נתקדשה כל היריעה..."

מבואר מדברי בעל שו"ת משנה הלכות שאין להוציא לחולין את הגליונים בין מלמעלה מלמטה בין מן הסוף, ואפילו להורידם ולהשתמש בהם לקדושה פחותה אסור. ויעוי' באור שמח (הל' תפילין פ"ה ה"א).

מסקנה

יריעה שהתחיל לכתוב עליה מגילת אסתר והחליט שלא לסיים, אין לקצוץ את שאר הקלף ולהשתמש בו לצרכי חול אלא היריעה צריכה גניזה.

מתניתין והכא כשנחתכו מן הספר וכו' ע"ש. ומדכתב כשנחתכו ולא כתב והכא כשיחתוך מן הספר משמע נמי דאסור לחתוך לכתחילה, ועיין תוי"ט שם, ובת"י שכתב דאז כבר נכלל הגליון ההוא בקדושת הספר אבל מקודם לכן עדיין חול הוא ע"כ וראיתי בסמ"ג לאוין ג' וז"ל כתב בה"ג כתב שם שלא במקומו פירוש במקום שאין ראוי לכתוב לא קדוש כלו גליון דידיה כדתניא שבת (ד) וערכין (ו) ה' כתוב על ידות הכלים ועל כרי המטה הרי זה יגוד ויגנו פירוש יחתך מקומו ויגנו מכלל זה אתה לומד שאם כתב שם על יריעת ספר תורה או תפילין ואפילו בטעות שכל היריעה קדושה ובלבד שנתכוין לכתב שם דכוונה בעיניו וכו' ע"ש ועיין בב"מ שם מש"כ בשם מהרש"ל.

"והרי לך אף שכתב רק שם אחד על היריעה ואפילו רק בשוגג נתקדשה כל היריעה כ"ש בספר תורה נכתב בקדושה

סימן לו

כניסה לבית דרך חדר הפטור ממזוזה

בית הכסא, ובית הבורסקי, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ושהנשים נאותות בהן – פטורין מן המזוזה. ובעמוד הבא הלימוד מן התורה: "יכול שאני מרבה אף בית הכסא, ובית הבורסקי, ובית המרחץ, ובית הטבילה – תלמוד לומר, בית, מה בית העשוי לכבוד – אף כל העשוי לכבוד, יצאו אלו שאין עשויין לכבוד."

ואין זה שייך למחלוקת רב יהודה ורב כהנא שם לגבי בתים שאינם משמשים לדירה אלא הנשים לעתים מתקשטת בו. וכך כתב הריטב"א (יומא יא ע"ב): "יצאו

שאלה

בית אשר אחת הכניסות אליו היא דרך חדר המשמש לחדר כביסה לשרותים ולמקלחת. האם הפתח חייב במזוזה? האם הפתח בין השרותים לבית חייבים במזוזה?

תשובה

א. צריך לדון על החדר מבחינת שימושו עצמו ומבחינת היותו מבוא לתוך חדרי המגורים. במסכת יומא (יא ע"א): "באמת אמרו: